शुचित्वं पादहस्तयोः। असंश्लेषः परस्त्रीणां शारीरं शौचमिष्यते" वृह०। "उच्छिष्टोपघातेऽभ्युक्षणाच्छुचिर्विण्मूत्रं संस्पृश्योन्मृज्याचम्य प्रयतोभवेत्" पैठी० "प्राणिनामथ सर्वेषां मृद्भिरद्भिश्च कारयेत्। अत्यन्तोपहतानाञ्च शौचं नान्यत्" विष्णुः। "विण्मूत्रोत्सर्गशुद्ध्यर्थं मृद्वार्य्या देयमर्थवत्। दैहिकानां मलानाञ्च शुद्धिषु द्वादश स्वपि। वसा शुक्रमसृङ् मज्जा मूत्रविट् घ्राणकर्णविट्। श्लेष्माश्रु दूषिकामेदो द्वादशैते नृणां मलाः" मनुः "तथा शरीरस्रोतोभ्यो मल निष्यन्दविस्रवः। अन्त्रादीनां प्रदेशश्च स्यादशुचिर्विशेषतः। प्रभूताशुच्यमेध्यानां स्पर्शनाच्चाशुचिर्भवेत्। स्वप्नाद्वस्त्रविपर्य्यासात् क्षुताद्बुद्धिपरिभ्रमात्। उक्त्वा वाचमनाच्छुद्धिरनृतं क्रूरमेव वा। अपविद्धं धनुर्लक्ष्यं दृष्ट्वा वा अशुचिर्भवेत्। प्रलेपस्नेहगन्धानामशुचौ चापकर्षणम्। शौचलक्षणमित्याहुर्मृदम्भोगोमयादिभिः। लेपे स्नेहे च गन्धे च व्यपकृष्टे च दूरतः। पश्चादाचमनञ्चैव शौचार्थं वक्ष्यते विधिः" देवलः। "दुष्टाभिशस्तपतित तिर्य्यगधोवर्णोपहतानां संस्पर्शाच्चास्यस्वेदतोयपूयशोणितछर्द्दिलालानिष्ठीवितरेणुकर्द्दमोच्छिष्टजलविण्मूत्रपुरीषादिभिर्बाह्यशरीरोपघातिभिरुपपूताभिरद्भिर्मृद्भिश्च भस्मगोमयौषधिमङ्गलाचारविधिप्रयुक्तैर्बाह्यशरीरोपघातात् पूतोभवति" हारीतः। "चिताधूमसेवने सर्व्वे वर्णाः स्नानमाचरेयुः। मैथुने दुःस्वप्ने रुधिरोपगतकण्ठे वमनविरेकयोश्च। श्मश्रुकर्म्मणि कृते च। शवं शवस्पृशञ्च स्पृष्ट्वा रजस्वलाचाण्डालयूपांश्च। भक्ष्यवर्ज्जं पञ्चनखशवं तदस्थि सस्नेहञ्च। सर्व्वेष्वेतेषु पूर्व्वं वस्त्रं नाप्रक्षालितं बिभृयात्। रजस्वला चतुर्थेऽह्नि स्नानाच्छुद्ध्यति। रजस्वला हीनवर्णां रजस्वलां स्पृष्ट्वा न तावदश्नीयाद्यावन्न शुद्धा। सवर्णामधिकवर्णां वा स्पृष्ट्वा स्नात्वाऽश्नीयात्। क्षुत्वा सुप्त्वा भोजनाध्ययने पीत्वा स्नात्वा निष्ठीव्य वासः परिधाय रथ्यामाक्रम्य मूत्रपुरीषे कृत्वा पञ्चनखस्य सस्नेहास्थि स्पृष्ट्वा चाचामेत्। चाण्डालम्लेच्छसम्भाषणे च। नाभेरधस्तात् प्रबाहुषु च कायिकैर्मलैः सुराभिर्वोपहतोमृत्तोयैस्तदङ्गं प्रक्षाल्य शुध्यति। अन्यत्रोपहतोमृत्तोयैस्तदङ्गं प्रक्षाल्य स्नानेन। वक्त्रोपहतस्तूपोष्य स्नात्वा पञ्चगव्येन। दशनच्छदोपहतश्च। वसा शुक्रमसृङ्मज्जामूत्रविट्कर्णविड्नखाः। श्लेष्माश्रु दूषिका मेदोद्वादशैते नृणां मलाः। गौड़ी माध्वी च पैष्टी च विज्ञेया त्रिविधा सुरा। यथैवैका तथा सर्व्वा न पातव्या द्विजातिभिः। माधूकमैक्षवं टाङ्कं कौलं खार्ज्जूरपानसे। मृद्वीकारसमाध्वीके मैरेयं नारिकेलजम्। अमेध्यानि दशैतानि मद्यानि ब्राह्मणस्य च। राजन्यश्चैव वैश्यश्च स्पृष्ट्वैतानि न दुष्यतः "ज्ञानं तपोग्निराहारोमृद्मनोवार्य्युपाञ्जनम्। वायुःकर्म्मार्ककालौ च शुद्धिकर्तॄणि देहिनाम्" विष्णुः। "ऊर्द्ध्वं नाभेः करौ मुक्त्वा यदङ्गमुपहन्यते। तत्र स्नानमधस्तात्तु क्षालनेनैव शुध्यति। इन्द्रियेऽनुप्रविष्टं स्यादमेध्यं यदि कर्हिचित्। मुखेऽपि संस्पृश्यमानं तत्र स्नानं विशोधनम्" अङ्गि०। "रथ्या कर्द्दमतोयेन ष्ठीवनाद्येन वा तथा। नाभेरूर्द्ध्वं नरः स्पृष्ट्वा सद्यः स्नानेन शुध्यति" शङ्खः "स कर्द्दमेषु वर्षासु प्रविश्य ग्रामसङ्करम्। जङ्घाभ्यां मृत्तिकास्तिस्रः पद्भ्यां च द्विगुणाः स्मृताः" यमः। "दिवाकीर्त्तिमुदक्यां च सूतिकां पतितं तथा। शवं तत्स्पृष्टिनञ्चैव स्पृष्ट्वा स्नानेन शुध्यति। आचम्य प्रयतोनित्यं जपेदशुचिदर्शनात्। सौर्य्यान्मन्त्रान् यथोत्साहं पावमानीश्च शक्तितः। नारं स्पृष्ट्वास्थि सस्नेहं स्नात्वा विप्रोविशुध्यति। आचम्यैव तु निःस्नेहं गां स्पृष्ट्वा वीक्ष्य वा रविम्। वान्तोविरेकी क्षुत्वा च घृतप्राशनमाचरेत् आचामेदेव भुक्त्वान्नं स्नानं मैथुनिनः स्मृतम्" मनुः। मैथुनिनः स्नानमृतौ गर्भशङ्कायामेव "अनृतौ तु यदा गच्छेच्छौचं मूत्रपुरीषवत्" शातातपोक्तेः। "अजीर्णेऽभ्यादिते वान्ते श्मश्रुकर्म्मणि मैथुने। दुःस्वप्ने दुर्जनस्पर्शे स्नानमात्रं विधीयते। शुना चैव श्वपाकेन मृतनिर्हारकेण वा। स्पृष्टमात्रस्तु कुर्व्वीत सेचनं प्लावनं जलैः" मनुः "दुःस्वप्नदर्शने चैव वान्ते वा क्षुरकर्म्मणि। मैथुने कटधूमे च सद्यः स्नानं विधीयते। पतितं सूतिकामन्त्यं शवं स्पृष्ट्वा तु कामतः। स्नात्वा सचेलं हुत्वाग्निं घृतं प्राश्य विशुध्यति। शवस्पृशं दिवाकीर्त्तिं चितायूपं रजस्वलाम्। स्पृष्ट्वा प्रमादतोविप्रः स्नानं कृत्वा विशुध्यति" वृह०। उदक्याशुचिभिः स्नायात्" या०स्मृ० उदक्यादिस्पृष्टैः स्पृष्टः स्नायात् हेमा०। "चण्डालं पतितं व्यङ्गमुन्मत्तं शवमन्त्यजम्। सूतकं सूतिकां नारीं रजसा च परिप्लुताम्। श्वकुक्कुटवराहांश्च ग्राम्यान् संस्पृश्य मानवः। सचेलं सशिरः स्नातः तदानीमेव शुध्यति। वृद्धशाता०। "श्वपाकं पतितं व्यङ्गमुन्मत्तं शवहारकम्। सूतकमित्यादि शातातपवत्" परा० "अशुद्धान् स्वयमेवैतान शुद्धश्च यदा स्पृशेत्। विशुध्यत्युपवासेन" "उपस्पृश्याशुचिस्पृष्टं तृतीयमपि मानवः। हस्तौ पादौ च तोयेन